

SMENA, BRATISLAVA

10. II. 1976

Boj proti divadelnej konvencii

Odvtedy, čo si kritika začala všimnúť výtvorné pôsobenie divadelného diela, uplynuli dve storočia. Maliari dekorácií vystúpili zo svojej anonymity. A k informatívnej funkcii scénografie pristúpila v 20. storočí funkcia dramaturgická — vyjadriť scénou a kostýmom myšlienku hry v súlade s režijným zámerom. Dnes je scénografia rovnocennou zložkou divadelnej štruktúry.

Pražské quadriennale je jednou z výrazných medzinárodných výstav, ktoré sledujú vývinové tendencie súčasnej scénografickej tvorby. Koncepcia III. pražského quadriennale (22. XII. 1975—25. I. 1976) snažila sa postihnúť premeny vzťahu scénografie a réžie a vplyv scénografie na formovanie divadelného priestoru. Hlavnou súťažnou sekciou PQ 75 bola scénická a kostýmová tvorba. Zúčastnilo sa na nej 25 štátov. Videli sme tvorbu mladých scénografii (Kuba, Brazília) i umenie vyspelých divadelných kultúr (Anglicko, ZSSR, Poľsko). Spoločným znakom týchto ex-

pozícií bola tendencia zrušiť tradičný „kukátkový“ priestor a nadviazať čo najväčší kontakt s divákom.

Mladí scénografi NDR vytvárajú v úzkej spolupráci s režisérom jednoduchý scénický náznak (panel, záves) schopný dynamicky meniť priestor. Zároveň s týmito formálnymi objavmi dochádza v súčasnosti vo vyspelých profesionálnych divadlách k prehĺbeniu obsahovej výpovede scénografie a k rozšíreniu metód tvorby. Výrazným príkladom je expozícia ZSSR. Scéna ako metafora. Keď Višňový sad, tak scéna ako idyllická biela izba s povievajúcimi záclonami na obrovských oknách, ktoré nikam nevedú. Izba, kde zo štrku vyrastá ná-

bytok, rozkvitnutá višňa a kríže cintorína (V. Levental — Divadlo na Taganke, Moskva). Keď Aké dlhé, dlhé leto, tak scéna plná pohyblivých studňových vahadiel s kolískou či inou rekvizitou namiesto vedra (D. LIDER — Kyjev). Toto nadreálne spojenie realistických prvkov znásobuje silu režijnej koncepcie a stáva sa metódou významných sovietskych scénografův.

Na vysokej umeleckej úrovni je i scénografia Veľkej Británie. Jednoduché, vynachádzané a farebne nesmierne kultivované scény J. Buryho a R. Koltaiho zdôrazňujú svojou úspornosťou význam hereckej akcie. Jedným z možných smerov vývinu scénografie je „to-

tálne divadlo“ holandskej skupiny Studio-Skarabeus. Východiskom týchto divadelno-filmových experimentov je výtvorná akcia. Štylizovaný pohyb spojený so spievaným slovom, hudba, farba.

Sugestívnosť surrealisticko-mystickkej poľskej scénografie umocňuje inštalovanie fragmentov scén, ktoré vyvolávajú priam divácky zážitok. Mučičlá z Mrozkovej hry Jatyky, Swinarského drevená lávka so sviečkami a ikonou (Mickiewicz — Dziady).

Výbor PQ 75 udelil na návrh medzinárodnej poroty hlavnú cenu — Zlatú trigu — expozícii Zväzu sovietskych socialistických republík. Zlatou medailou odmenili scénografův z V. Británie.

Expozícia Československej scénografie, venovaná 30. výročiu oslobodenia Československa, dokázala, že naša scénografia je jednou z najlepších na svete. A to nielen kvalitou tvorby národných umelcov Josefa Svobodu a Ladislava Vychodila alebo laureátov PQ Vladimíra Nývita, Ludmily Purkyňovej, Oldřicha Šimáčka a Heleny Bezákovej. V ČSSR rastie generácia mladých divadelných umelcov, ktorí hľadajú nové možnosti javiskovej realizácie textu v kontakte s divákom. Dúfajme, že toto snaženie nebude príznačné len pre niekoľko divadiel, ako je to doteraz (Studio Y Liberec, Divadlo Na provázku — Brno), ale že vznikne generačné názorové hnutie, ktoré vytvorí protipól tradičnému divadlu.

Zlatú medailu v sekcii československej scénografie získali dvaja mladí výtvarníci — Jozef Čiller za scénickú a Jarmila Konečná za kostýmovú tvorbu. Súčasťou PQ 75 bola expozícia divadelnej architektúry a svetových scénických škôl. Kolokvium PQ sa zaoberalo problémami výchovy divadelných pracovníkov. Pražské quadriennale 75 sa konfrontáciou výsledkov tvorby národných scénografií stalo podnetom na ďalší vývin nielen scénografického, ale aj režijného a hereckého umenia.

DARINA KÁROVÁ

SMENA, BRATISLAVA

13. I. 1976

Pražské quadriennale

V Bruselskom pavilóne PKOJF je otvorená medzinárodná súťažná prehliadka ~~javiskového~~ ~~výtvarníctva a divadelnej architektúry~~ — Pražské quadriennale. Zúčastňuje sa na nej 28 štátov, ktoré zastupuje 600 výtvarníkov a architektův. V pavilóne je sústredených vyše 3000 exponátův.

